

DE FAMILIEGESCHIEDENIS VAN JAN VICTOR DE JONG

Een villa betaald met Surinaams goud

Het ging Jan Victor de Jong voor de wind. Na zijn studie in Utrecht had hij zich in 1896 als arts en apotheker gevestigd aan de Markstraat 21 in Naarden. Nog geen tien jaar later liet hij een grote villa bouwen aan de Prins Hendriklaan 8 in Bussum, die hij vanaf augustus 1906 met zijn gezin bewoonde. Hij had aan geld geen gebrek, want hij deelde net als andere familieleden mee in de winst van de goudmijn van zijn twee oudere broers in Suriname. Ook Jan Victor was in Suriname geboren.

Emigratie

Zijn vader Jacob de Jong was in de zomer van 1845 als heelmeeester en artsennijmenger samen met ruim 300 arme boeren naar Suriname geëmigreerd. Ze werden begeleid door drie dominees die het emigratieplan hadden bedacht. Die gingen voor in gebed en het zingen van psalmen op de bootreis van dertig dagen naar "het beloofde land". Koning Willem II ondersteunde het plan, het ministerie in Den Haag garandeerde goede opvang en het bestuur in Suriname zou zorgen voor 50 woningen op palen, wat vee en landbouwgereedschap op "Voorzorg". Dominee J.H. Betting had al in 1843 voorbereidend werk gedaan. Hij had de verlaten leprozenkolonie "Voorzorg" aan de Saracca rivier gekocht en met 36 gouvernementsslaven de verlaten nederzetting Groningen ontbost. Op de bark "Antonia en Eugenie" met 115 kolonisten voer Jacob met de emigratiepromotor ds. Arend van den Brandhof mee.

Boeroes

Bij aankomst op "Voorzorg" bleek dat de beloofde 50 huizen-op-palen niet waren gebouwd, er stonden slechts dertien verwaarloosde hutten. De polderdijk en de sluis waren kapot. Het beloofde vee en gereedschap waren nergens te vinden. In

■ De villa Berbice, Prins Hendriklaan 8.

vier maanden overleden 174 van de 347 kolonisten aan tyfus. Jacob verplaatste de kolonisten van "Voorzorg" naar Groningen, hoger gelegen maar minder vruchtbaar. Op 30 juli 1845 verloor Jacob zijn vrouw Anna van Drunen, moeder van een baby en een peuter. Groen-

■ De goudmijn van N.V. DE Jong, links gouverneur Jhr. R. T.A.J. van Asch van Wijk, die op bezoek is.

ten kweken in Groningen voor de stad Paramaribo was niet haalbaar, te ver weg! In 1853 kwam een einde aan de landbouwkolonie. De vitale boeren, de boeroes, vertrokken naar Paramaribo en eenendertig wezen en de bejaarden werden naar Nederland gerepatriëerd. In

digheidsloterij. In 1877 ging Jacob met pensioen. Op 1 augustus 1878 overleed hij, 63 jaar oud.

Goud

In 1873 waren de Afro-Surinamers geheel vrij en raakten de koffieplantages zonder plukkers. In Frans-Guyana werd goud gevonden, dus waarom niet in Suriname? Gouverneur jhr. C.A. van Sypesteijn stimuleerde het delven van goud. De zonen van Jacob de Jong, Leendert (geb.1849) en Jean (geb.1851) richtten de "West-Ind-

dische Mineraal Compagnie" op, pachtten perceel na perceel, waaronder 4000 hectaren in Boven-Suriname. Ze richtten de "N.V. Goud Exploitatie Onderneming Gebr. L. en J. de Jong" op, de grootste van Suriname. In 1900 had het bedrijf 400 immigranten in dienst. De N.V. floreerde nog in 1947. Alle familieleden deelden in de winst, ook hun jongste broer Jan Viktor, die in 1864 in Paramaribo was geboren.

De broers van Victor Jan richtten de "N.V. Goud Exploitatie Onderneming Gebr. L. en J. de Jong" op

Berbice

Jan Victor noemde zijn villa aan de Prins Hendriklaan in Bussum 'Berbice'. Dat was de naam van de plantage waar zijn moeder Henriette Wood ooit vredig woonde. Jan Victor overleed op 22 maart 1955 in zijn villa, die betaald was met Surinaams goud.

Bronnen: Anke Welten, 'Geen bakra's maar boeroes', OSO jaargang 17; *Almanak van de West-Indische bezittingen en Guinea*, 1858-1861; Surinaamsche Courant van verschillende data, Archief Gooi en Vechtstreek.

Gerard Hoogendijk

■ Het huis aan de Heerenstraat in Paramaribo bestaat nog steeds.

1854 keerde ook ds. Arend van den Brandhof terug. Hij verloor eveneens zijn vrouw. Het kerkje waarin hij hoopte te kunnen preken is er nooit gebouwd.

Hoofdambtenaar

Jacob geloofde voortaan meer in goed beleid dan in artsennijkunst, hij werd ambtenaar. In 1847 hertrouwde hij met Henriette Wood, 25 jaar oud, een goede moeder voor Anna's twee kleintjes en de acht kinderen die ze nog zou krijgen. In 1852 woonde het gezin in Paramaribo, Heerenstraat B 47. In 1859 was Jacob hoofdcommissie bij Financiën, Assessor bij het Regtwezen en lid van de Maatschappij "De Marne" voor land- en tuinbouw. In 1861 was hij de Adjunct van de Gouverneur, Curator en Weesmeester die waakte over onbeheerde huizen en erven en de belangen van wezen. Voor steun aan de armen organiseerde hij samen met de kerken een liefda-

■ Markstraat 21 Naarden, de voormalige praktijk (tot voor kort Albert Heijn).